

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน; โดยใช้
กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
Model Development for Enhancing Students' Ethical and Moral
Training by Implementing Scouting Process in Primary Schools
Under Bangkok Metropolitan

สุเมธ สุจริยวงศ์ Sumate Sujariyawong^๑

สุรัตน์ ไชยชมพู่ Surath Chaichompoo^๒

สมพงษ์ ปันหุ่่น Sompong Punhoon^๓

Received: June 6, 2019

Revised: December 20, 2019

Accepted: December 22, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑.เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ ๒.เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ ๓.เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ และ ๔.เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนที่ได้พัฒนาขึ้นทั้งหมด ๘ คุณลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย
สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การใช้กิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของ
นักเรียน เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ขยายทั้งความกว้าง และความลึกของเนื้อหาที่มากกว่า
หลักสูตรตามปกติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และ
ประสบการณ์ด้วยกระบวนการลูกเสือ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
๔ – ๖ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน
๑๖๖ คน ผลการวิจัยพบว่า ผลจากแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม

^๑ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา เบอร์โทรศัพท์ 0817418230 Doctor of Philosophy Program in Educational
Administration, Faculty of Education, Burapha University, Thailand Email:
Sumatesujariyawong@gmail.com

^๒ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Department of
Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University

^๓ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Department
of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Burapha University

จริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ และ แบบการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ มีระดับความสำคัญระดับมากถึงมากที่สุดในแต่ละด้าน สำหรับแบบทดสอบในการอบรมลูกเสือ โดยมีคะแนนของค่าเฉลี่ยนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ก่อนอบรมได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าคะแนนหลังอบรมทั้ง ๓ ระดับชั้น สำหรับแบบทดสอบความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ ระดับคะแนนอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับคะแนนจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังเรียน ด้วยชุดการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับคะแนนมาก

คำสำคัญ : คุณธรรม, จริยธรรม, ลูกเสือ, ประถมศึกษา, รูปแบบ

Abstract

This research aims to study and develop students in morality and ethics by the scout process. Including studying the problems and obstacles that affect the effectiveness of the development of learners on morality and ethics. Included the efficiency of the student development activities that have been developed in a total of 8 features, including diligence, saving, honest, disciplined, polite, clean, harmonious, and with the spirit, that through the use of student development activities. Research methods include the use of student development activities. By choosing and organizing learning experiences that are appropriate to the nature of the student. The student development activity that extends of content that is more than the usual course. Because it is a student development activity that develops both knowledge, skills and experience with the scout process. The sample consisted of students in grade 4 - 6, Ngammana School (Plans-Thap Uthit), Prawet District Bangkok, consisting of 166 people. The research found that results of the questionnaire for the development of the moral ethics and moral development model of students by using the scout process and the suggestion form for creating the moral ethics of students by using the scout process that the highest level of importance on each side. For the scout training test that scores of average grade 4 - 6 students before training, with an average score of less than 3 points after training. For the satisfaction test on the morality and ethics enhancement model of students using the scout process, the score level is very high. The level of the score from the

questionnaire of the students' opinions after the study that a set of activities in a very high level

Keywords: moral, ethics, scout, elementary, model

๑. บทนำ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ รัฐบาลได้กำหนดแผนการพัฒนาศึกษาในระยะเวลา ๑๕ ปี ข้างหน้า โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลัก “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อให้คนไทย มีความสุข พึ่งตนเองและก้าวทันโลก โดยยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า เหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งและมีความยุติธรรม อีกทั้งยังมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการสร้างสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ

พึ่งตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี^๒ การพัฒนาพลเมืองให้เป็นคนดี มีศีลธรรม และจริยธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ^๓ อย่างไรก็ตามนโยบายและแผนพัฒนาชาติในช่วงแรก ๆ ก็ยังมองข้ามการพัฒนาพลเมืองทางด้านจิตใจ และจริยธรรมในเชิงบวกเชิงรุก แต่เน้นการแก้ไข การลงโทษผู้ที่มีปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งเป็นนโยบายและการจัดการในเชิงลบเชิงรับเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้แล้ว ยังมีความเข้าใจที่ผิด ๆ เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี โดยบิดาและมารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ปกครองชุมชน มีความเข้าใจถูกต้องมากขึ้นในระยะหลัง ๆ นี้ เมื่อวิชาการทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์เจริญมากขึ้นว่า ความดีนั้นต้องเสริมสร้าง ส่วนความผิดต้องขจัด นอกจากนี้

^๒ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, **ข้อมูลพื้นฐานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.** (กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐), หน้า ๑๒๕.

^๓ ชลลดา ศรเดช, **การเห็นคุณค่าพรหมจารีของวัยรุ่นหญิง,** (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๔.

ถ้าการจัดการทางสังคมเริ่มที่การลดการทำผิด ทำผิดของบุคคลให้น้อยลงหรือหมดไป ก็ยังไม่เป็นหนทางที่จะทำให้บุคคลเป็นคนดีขึ้นมาได้ แต่ยังต้องมีการเสริมสร้างปลูกฝังความเป็นคนดีเป็นขั้นต่อไปอีกด้วย แต่ถ้าเริ่มโดยการเสริมสร้างเยาวชนให้ทำความดีให้มาก และสม่ำเสมอเสียตั้งแต่ต้นแล้ว เยาวชนก็จะมีเวลาเหลือไปทำความชั่ว จึงเป็นการป้องกันไม่ให้เยาวชนทำความชั่วไปโดยปริยาย ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อที่ว่า ฝึกนิสัยคนให้รักษาศีล แล้วศีลจะรักษาตัวเขาเองในภายหลัง^๕

สังคมไทยในปัจจุบันนั้น มีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนวิทยาการสมัยใหม่ มนุษย์พยายามสร้างความเจริญทางด้านวัตถุ เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ตนเอง มีระบบการแข่งขันสูง เพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมระบบทุนนิยม แต่ความเจริญที่มนุษย์ต้องการ และสร้างขึ้น กลับเป็นสิ่งที่บั่นทอนคุณค่า ความดีงามทางจิตใจให้น้อยลง จะเห็นได้ว่า การนำเสนอข่าวสารจากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ สะท้อนภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น นักเรียนตีกัน การมั่วสุมเสพยาเสพติดของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา การค้าบริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ของนักเรียนและนักศึกษา การรวมกลุ่มก่อความไม่สงบให้แก่สังคม ปัญหา นักเรียนนักศึกษาฆ่าตัวตาย การ

ก่ออาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงและเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวัน^๕ อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดโครงการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในระบบการศึกษาไทย โดยให้สถานศึกษาทุกแห่งกล่อมเกลากับนักเรียน โดยต้องการให้ความรู้ ความเข้าใจ ต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนและนักศึกษา เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่ออนาคตของเยาวชนรุ่นต่อไป ทั้งนี้ เยาวชนที่ถือเป็นอนาคตของชาติ ดังนั้นการปลูกฝังสำหรับนักเรียนด้วยวิชาลูกเสือ จึงต้องมีการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ จึงกำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้มีวิชาลูกเสือที่นักเรียนต้องเรียนโดยมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ และพลเมืองดีให้แก่ นักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เจตคติ และสร้างคุณภาพชีวิตให้มีความเจริญงอกงามด้าน ปัญญาธรรม ทักษะ และเจตคติ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีความรู้ด้านวิทยาการที่สร้างบุคลิก ลักษณะของผู้มีการศึกษาสามารถเป็นผู้นำ ผู้ตาม และดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากนำวิธีการลูกเสือที่เป็นขบวนการทางการศึกษานอกกระบบรูปแบบหนึ่ง มาดำเนินการพัฒนานักศึกษา จะ

^๕ยุทธพงศ์ วีระวัฒนตระกูล, “การตั้งครุฑในวัยรุ่น”, **ศรีนครินทร์เวชสาร**. ปีที่๑๓ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๔๑): ๑๑๒-๑๑๖.

^๕ชลดา ศรเดช, การเห็นคุณค่า พรหมจารีของวัยรุ่นหญิง, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๔.

ช่วยให้นักศึกษามีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ กล่าวคือ มีลักษณะของผู้นำ ผู้ตามที่มีคุณธรรม และจริยธรรม มีบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม กระบวนการและวิธีการของลูกเสือที่เด็กได้รับ จะเป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักการศึกษาและตรงกับความต้องการของเด็ก คือ เรียนปนเล่นและการศึกษาด้วยการกระทำ ทั้งนี้ หากนักเรียนได้ศึกษาและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมโดยวิธีการทางลูกเสือแล้ว จะสามารถปฏิบัติตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข^๒ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับ ไปดำเนินการพัฒนาสู่กระบวนการที่เป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืนให้กับนักเรียนในสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้

กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

๓. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

๔. เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

๑) แบบสอบถามการประเมินความสอดคล้องรายการขอความคิดเห็นกับประมาณค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการกำหนดเป้าหมายและนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

๒) แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ และ แบบการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ

๓) แบบทดสอบความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ

๔) แบบทดสอบความก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ลูกเสือ

๕) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังเรียน ด้วยชุดการจัดกิจกรรม

^๒ สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, **หลักสูตรการฝึกอบรม**, (กรุงเทพฯ: สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, ๒๕๕๘), หน้า ๖๒.

โดยเครื่องมือแบบสอบถามและแบบทดสอบทั้งหมดจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ หรือ IOC (Item Objective Congruence) จากนั้นจะนำมาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามและแบบทดสอบทั้ง ๕ ชุดมาทำการสอบถามและทดสอบนักเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกเสือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๖๖ คน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกชั้นตอน ซึ่งให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบสอบถามและแบบทดสอบ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยกระบวนการลูกเสือ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมไปถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ได้พัฒนาขึ้นทั้งหมด ๘ คุณลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ซึ่งผ่านการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเกิดจากการเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ขยายทั้งความกว้างและความลึกของเนื้อหาที่มากกว่าหลักสูตรตามปกติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียนที่พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้วยกระบวนการลูกเสือ โดยมีกระบวนการ ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ ๑ การเตรียมความพร้อมผู้เรียน ขั้นที่ ๒ การประเมินผลก่อนเรียน ขั้นที่ ๓ การนำเสนอเนื้อหา ขั้นที่ ๔ ทำกิจกรรม ขั้นที่ ๕ การประเมินผลหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบแบบวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) โดยมีแผนแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน (One Group Pretest and Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t - test) แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๔. ผลการวิจัย

๑.สรุปผลด้านการกำหนดเป้าหมายและนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๕๐ ในระดับความสำคัญมากที่สุด ๒.สรุปผลด้านการจัดตั้งองค์กรและการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๕๒ ในระดับความสำคัญมากที่สุด ๓.สรุปผลด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๔๙ ในระดับความสำคัญมาก ๔.สรุปผลด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในสถานศึกษา ในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๕๐ ในระดับความสำคัญมากที่สุด ๕.สรุปผลด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมี

คุณลักษณะของคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา ในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๔๙ ในระดับความสำคัญมาก ๖.สรุปผลด้านการกระบวนการลูกเสือที่โรงเรียนได้ดำเนินการโดยพบว่า ข้อเพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๕๑ ในระดับความสำคัญมากที่สุด ๗.สรุปผลด้านการประเมินผลการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวมได้คะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๕๐ ในระดับความสำคัญมากที่สุด

สำหรับแบบทดสอบในการอบรมลูกเสือในครั้งนี้ทั้งก่อนและหลังอบรมมีคะแนนเต็มอยู่ที่ ๓๐ คะแนน โดยมีคะแนนของค่าเฉลี่ยนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔ ก่อนอบรมได้คะแนนเฉลี่ย ๗.๘๐ คะแนนและมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ ๑๗.๐๐ คะแนน สำหรับ คะแนน ค่าเฉลี่ย ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ ๕ ก่อนอบรมมีคะแนนอยู่ที่ ๙.๒๗ คะแนน และมีคะแนนหลังอบรมอยู่ที่ ๑๙.๐๒ คะแนน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนอบรมอยู่ที่ ๑๑.๐๑ คะแนน และคะแนนหลังอบรมมีค่าคะแนนอยู่ที่ ๒๕.๒๗ คะแนน และพบว่าค่าทางสถิติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ มีค่าสถิติ t -test และ ค่า Sig. (๒ tailed) มีค่า .๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ แสดงว่าคะแนนสอบก่อนและหลังอบรมมีความสัมพันธ์กันและเมื่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ได้รับการเรียนการสอนวิชาลูกเสือแล้วมีคะแนนสอบหลังอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

สำหรับการสรุปความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียน เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อูทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นถึงจำนวน และ ร้อยละ ของเพศผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๖๖ คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗ รองลงมาคือเพศชาย จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓ ตามลำดับ และแสดงจำนวนและร้อยละของแต่ละระดับชั้นประถมศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๖๖ คน ส่วนมากกำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖ รองลงมาศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕ และศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ตามลำดับ แสดงความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมได้คะแนนในระดับความสำคัญมาก โดยพบว่า ด้านสื่ออุปกรณ์การนำไปใช้สำหรับมีตำราและเอกสารประกอบการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ได้รับการประเมินมากที่สุด ในระดับความสำคัญมาก รองลงมา นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติ รองลงมา การออกแบบการเรียนทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น รองลงมา มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน รองลงมา ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ

เนื้อหาวิชาและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ รองลงมา การออกแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน รองลงมา มีความชัดเจนในการอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ รองลงมา การออกแบบการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าทำ รองลงมา การออกแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา รองลงมา ความถูกต้องของคำถาม-คำตอบ รองลงมา การออกแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ และการออกแบบการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ

สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดกิจกรรมหลังเรียนด้วยชุดการจัดกิจกรรมนักเรียนเห็นด้วยในระดับมากต่อหน่วยการจัดกิจกรรมทั้ง ๘ หน่วย สำหรับหน่วยการจัดกิจกรรมที่มีค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หน่วยการจัดกิจกรรมที่ ๘ เรื่อง มีน้ำใจ ($\bar{x} = ๓.๘๕$, S.D. = ๐.๖๐) และหน่วยการจัดกิจกรรมที่มีค่าระดับความคิดเห็นต่ำสุด ได้แก่ หน่วยการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ประหยัด ($\bar{x} = ๓.๗๑$, S.D. = ๐.๗๔)

๕. อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ๒. เพื่อพัฒนา

รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ๓. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ๔. เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนงามมานะ (แผน - ทับ อุทิศ) สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สำหรับการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการลูกเสือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยขั้นตอน ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การวิจัย (Research) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดการจัดกิจกรรม ๒) การพัฒนา (Development) เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการจัดกิจกรรม ๓) การวิจัย (Research) เป็นการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรม ๔) การพัฒนา (Development) เป็นการประเมินและปรับปรุงแก้ไขชุดการจัดกิจกรรม โดยการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาและพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยกระบวนการลูกเสือ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมไปถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ได้พัฒนาขึ้นทั้งหมด ๘ คุณลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ

สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ซึ่งผ่านการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเกิดจากการเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ขยายทั้งความกว้างและความลึกของเนื้อหาที่มากกว่าหลักสูตรตามปกติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้วยกระบวนการลูกเสือ โดยมีกระบวนการ ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ ๑ การเตรียมความพร้อมผู้เรียน ขั้นที่ ๒ การประเมินผลก่อนเรียน ขั้นที่ ๓ การนำเสนอเนื้อหา ขั้นที่ ๔ ทำกิจกรรม ขั้นที่ ๕ การประเมินผลหลังเรียนสำหรับลูกเสือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งของการศึกษากระบวนการหนึ่งที่ได้รับการยกย่องทั่วโลกว่าสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมเด็กให้มีคุณธรรมสูง รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยส่งเสริมและสร้างบุคลิกลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี ให้เกิดในตัวเด็กและให้เด่นชัดในด้านวิชาการ นอกจากนั้นแล้ว ในกระบวนการลูกเสือ ยังได้เลือกเฟ้นมาจากธรรมชาติ แล้วนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับวัยของเด็กมากที่สุด โดยไม่ให้เกิดอันตรายต่อเด็กและสังคมพยายามฝึกอบรมเด็กให้เข้าระเบียบเรียบร้อย ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับการเล่นโดยไม่รู้ตัว และเด็ก ก็จะได้รับความรู้ไปด้วย และเป็นการเสริมสร้างทั้งสติปัญญาและพลังกำลังให้แก่เด็กไปพร้อม ๆ กัน โดยการศึกษาวิจัยนี้ได้สร้างความมีคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกระบวนการลูกเสือให้กับนักเรียน ซึ่งในทั้งนี้ผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมเป็นที่พึงประสงค์ของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ บุคคลที่มีคุณธรรม

จริยธรรมดีงาม ต้องมีคุณสมบัติ กล่าวคือ ๑) เป็นผู้ที่มีความพอดี ไม่ขาด ไม่เกิน ความพอดีคือ ปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลาง ๒) เป็นผู้กระทำด้วยเจตนาดี ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และทำไปเพื่อสิ่งที่ดีงาม ไม่ใช่ทำด้วยการถูกบังคับหรือด้วยผลประโยชน์ใด ๆ เป็นผู้ที่มีเหตุผล พอใจที่ได้ปฏิบัติต่อผู้อื่น และเห็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นสำคัญ ๓) เป็นผู้ที่มีมุ่งสันติสุขหรือความสงบ ไม่ไข่มุ่งความสมบูรณ์พูนสุขเป็นที่ตั้ง ๔) เป็นผู้ที่มีความพอเพียง รู้จักสละสิทธิทางธรรมชาติ เพื่อเห็นแก่ส่วนรวมและปฏิบัติตามข้อผูกพันและหน้าที่ด้วยความพอเหมาะพอควร ๕) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงามในการทำหน้าที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ และทำหน้าที่อย่างดีที่สุด ๖) เป็นผู้สามารถควบคุมแรงกระตุ้นและความต้องการต่าง ๆ เอาไว้ได้ด้วยเหตุผล และ ๗) เป็นผู้ที่มีปฏิบัติตามกฎ หรือมาตรการทางจริยธรรม ได้เหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ^๗ และนอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและนักศึกษา โดยจำแนกได้เป็น ๔ ด้าน กล่าวคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความรู้ และด้านทักษะการประกอบอาชีพ ซึ่งในการกำหนดให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวข้างต้น พระราชบัญญัติการศึกษาได้กำหนดแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ โดยให้เรียนวิชาทาง

^๗ ฐานิย์ พลสิษฐ์เนาวกุล, การศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๓), หน้า ๙๘.

สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ช่วยให้
เกิดการพัฒนาด้านจิตใจ เป็นการเน้นย้ำ
ให้ครู อาจารย์ และเพื่อนช่วยกระตุ้นการ
ตระหนักต่อสังคม ทั้งในและนอกวิชาเรียน ซึ่ง
ครู อาจารย์ และเพื่อนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี
มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร
เพื่อพัฒนาด้านจิตใจโดยตรง และสอดแทรก
การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปสู่
เนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนทุกวิชา

๖. ข้อเสนอแนะการวิจัย

๑. ควรทำวิจัยในหัวข้อเรื่อง การ
พัฒนาชุดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย
กิจกรรมลูกเสือตามสาระในหลักสูตร

๒. ควรมีการวิจัยในหัวข้อเรื่อง การ
พัฒนาชุดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย
กิจกรรมลูกเสือในโดยใช้ระบบการเรียนการสอน
ในรูปแบบ VCD

๓. ควรมีการวิจัยในหัวข้อเรื่อง การ
พัฒนาชุดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย
กิจกรรมลูกเสือโดยจัดแบบบูรณาการกับ ๘
กลุ่มสาระตามแนวคิดของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔

บรรณานุกรม

๑. คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือภาษาไทย

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การศึกษาพัฒนาการหรือบูรณาการ, กรุงเทพฯ มหานคร:
สำนักพิมพ์ สหธรรมิก, ๒๕๔๓.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๑.

ชลลดา ศรีเดช, การเห็นคุณค่าพระมหากษัตริย์ของวัยรุ่นหญิง, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.

ฐาปณีย์ พลิชฐ์เนาวกุล, การศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๓.

ยุทธพงศ์ วีระวัฒน์ตระกูล, “การตั้งครุภีในวัยรุ่น”, ศรีนครินทร์เวชสาร. ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒
(เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๔๑): ๑๑๒-๑๑๖.

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, หลักสูตรการฝึกอบรม, กรุงเทพฯ: สำนักการ
ลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, ๒๕๕๘.

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, ข้อมูลพื้นฐานสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ:
สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร,